

ЗОРЯНА ПОСТАТЬ ПРОФЕСОРА-ІНТЕРНІСТА МИРОСЛАВА МИКОЛАЙОВИЧА БЕРЕЖНИЦЬКОГО НА БЛАГОДАТНОМУ НЕБОСХИЛІ ПРИКАРПАТСЬКОЇ ШКОЛИ ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ

Н.М. Середюк¹, М.І. Дзєман²

¹ Івано-Франківський національний медичний університет

² Науково-виробничий центр ТОВ «ЕРБІС», ПП «Лабораторія ЕРБІС», м. Київ

Резюме. У публікації розглянуто становлення особистої творчої лабораторії одного із фундаторів Прикарпатської школи внутрішньої медицини галицького професора-інтерніста Мирослава Миколайовича Бережницького.

Ключові слова: професор-інтерніст Мирослав Миколайович Бережницький, особиста творча лабораторія, вчений-клініцист, Станіславів, Станіслав, Івано-Франківськ.

Professor-internist Myroslav Mykolaiovych Berezhnytskyi — a prominent figure in the Carpathian School of Internal Medicine

N.M. Serdiuk¹, M.I. Dzeman²

¹The Ivano-Frankivsk National Medical University

² Scientific and production center «ERBIS», «Laboratory ERBIS», Kyiv

Abstract

The article discusses establishment of the personal creative laboratory of Myroslav Mykolaiovych Berezhnytskyi — one of the founders of the Carpathian School of Internal Medicine.

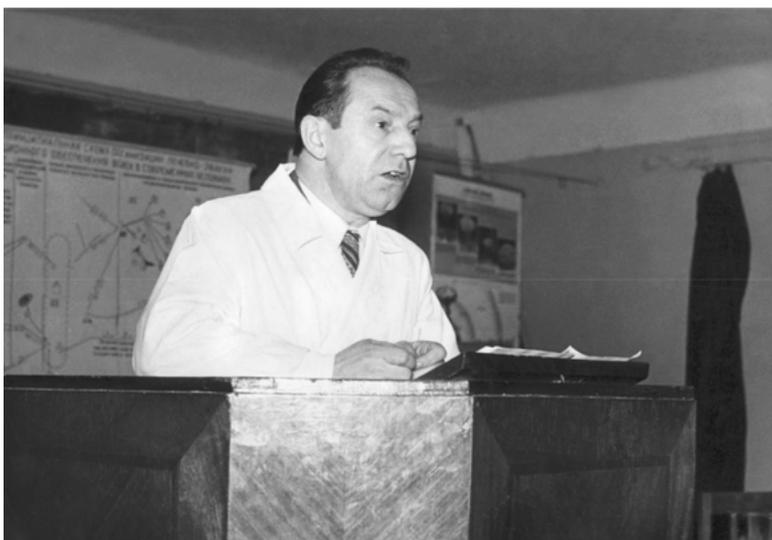
Keywords: professor-internist Myroslav Mykolaiovych Berezhnytskyi, personal creative laboratory, clinician scientist, Stanyslaviv, Stanislav, Ivano-Frankivsk.

УДК:614.253.1(477.86)

DOI: 10.31793/2709-7404.2022.3-2-3.25

© Н.М. Середюк, М.І. Дзєман

Мирослав Миколайович Бережницький

Зоряна постать професора Мирослава Миколайовича Бережницького яскраво спалахнула на благодатному небосхилі Прикарпатської школи внутрішньої медицини в середині другої половини ХХ сторіччя. У сучасності його вагомий науковий спадок є актуальним, а очолювані та засновані ним лікувальні, освітні, громадсько-самоврядні фахові структури є затребувані і засвідчують свою результативність. Пишаючись здобутками знаменитого уродженця свого бойківського краю, видатного вченого-клініциста та громадського діяча професора-інтерніста М.М. Бережницького, медична спільнота Прикарпаття й керівництво Івано-Франківського національного медичного університету (ІФНМУ) належно увіковічили пам'ять про свого знаменитого вихованця в сьогоденні. Заснована Вчителем в *Alma mater* кафедра внутрішньої медицини рішенням вченої ради університету з честю носить його ім'я. У пам'яті сьогоденних і майбутніх лікарів

Науково-практична конференція на вшанування 93-річчя від дня народження професора-інтерніста М.М. Бережницького, Івано-Франківський національний медичний університет, 2 червня 2022 року

пам'ять про Вчителя також увіковічено в назві щоквартального науково-практичного медичного часопису «Терапевтика» [1]. Тепер розкидані по світах учні Мирослава Миколайовича та підготовлені в його клінічній школі лікарі відчують свою причетність до цієї непересічної постаті не тільки у світлих спогадах, але й функціонуванні запроваджених ним традицій добросовісного та ефективного лікарювання.

Різноманітні аспекти багатогранної діяльності професора-інтерніста М.М. Бережницького вже неодноразово обговорювались на університетських і всеукраїнських наукових форумах. Так, визначною подією, що отримала неабиякий суспільний резонанс, стала присвячена науковій діяльності Вчителя регіональна науково-практична конференція «Артеріальна гіпертензія: виявлення, поширеність, диспансеризація, профілактика і лікування» [2] та «Енциклопедистика: генеза в часі та просторі (до 30-річчя проголошення незалежності України)» (6 жовтня 2021 р., м. Київ). Остання була проведена під патронатом «Великої української енциклопедії». При обговоренні наукового доробку М.М. Бережницького були сформульовані основні положення його вчення про адаптаційно-генез легеневого серця в дискурсі наукових традицій Київської школи внутрішньої медицини (колективна монографія та тези [3, 4]). У фундаментальному посібнику з внутрішньої медицини, що виданий у 2003 році вченими-інтерністами Івано-Франківського національного медичного університету [5], є посвята й професору М.М. Бережницькому як одному із фундаторів Прикарпатської школи внутрішньої медицини. Про особистість Вчителя як вченого, дослідника, педагога, громадського діяча, талановитого лікаря тепло, з гордістю та повагою 2 червня 2019 року говорили соратники, учні й послідовники, співробітники *Alma mater* на камерній імпрезі, присвяченій 90-річчю його народин, та науково-практичній конференції на вшанування 93-річчя від дня народження Вчителя 2 червня 2022 року. За матеріалами останньої і друкується повністю присвячений світлій пам'яті Вчителя цей випуск часопису.

Проте на сьогодні вже цілком очевидно, що більш детального висвітлення потребують іще такі два аспекти в діяльності Вчителя, як становлення його індивідуальної творчої лабораторії вченого-медика дослідника та його трепетно-доброчинне ставлення до студентського (молодіжного) наукового руху.

Нам завжди була цікавою terra incognita генези індивідуальної творчої лабораторії

професора-інтерніста Бережницького Мирослава Миколайовича. Немає сумніву, що у витоках і подальшому становленні в даному випадку мають безпосередній вплив успадковані від свого родоводу традиції і, головне, принципи християнської моралі. Сьогодні в такий непростий і надважкий для українців час рашистської нічим не спровокованої агресії щодо суверенітету на незалежності України постать Мирослава Бережницького є особливо важливою і винятково актуальною. Його взірцева звияга невтомного трудівника, ефективного лікаря-практика і водночас вченого-дослідника, педагога, громадського діяча, керівника, безумовно, є підставою для наслідування. Віртуозність професора у вирішенні складних завдань, діловитість, здатність до компромісних рішень без особистих амбіцій завжди були вражаючими. Виважена коректність у ставленні Мирослава Миколайовича до колег і постійне критичне оцінювання ним зробленого діяння завжди викликали велику повагу й бажання наслідувати.

Розглядаючи генезу становлення постаті професора Мирослава Бережницького в етно-історичному візерунку Прикарпаття, слід відмітити, що він завжди був конкретним і лаконічним при формулюванні своєї Curriculum vitae, про що свідчать власноручно написані його «Особистий листок по обліку кадрів» та «Автобіографія» (від 20 травня 1956 року, 29 серпня 1966 року та 1 квітня 1983 року) [6]. Щодо історичної конкретики його життя та діяльності [7-12], то потрібно зауважити, що Мирослав Миколайович із непідробною увагою ставився до міста, у якому жив, творив науку, лікарював. Місто Станіславів, а відтак Івано-Франківськ протягом сторіч був своєрідною соціомембраною, акумулятором та колектором традицій Заходу та Сходу. Його історія є унікальною, вона сповнена звияг, захопливих інтригуючих фактів і повчальних бувальщин. На превеликий жаль, викладення історичного фактажу дійсності Станіславова-Станіслава-Івано-Франківська й особливо його трактування здійснювались за часів польського, австрійського, німецького чи радянського окупаційних періодів заангажовано і було цілком залежним від політичної кон'юнктури. Тож цілком неочікуваним відкриттям стало те, що наше рідне місто-перлина в межиріччі Бистриць посідає особливе місце в реалізації новітнього етапу (20-ті роки ХХ сторіччя) фундаментальної традиції української медицини — триєдності лікувального процесу [10].

Widok Stanisławowa, 1850-1890. Nieznany autor. Litografia, Zb. Muzeum Narodowego w Warszawie. Fot. © Piotr Ligier/MNW

Станіслав, 1850-1890 pp. [<http://report.if.ua/istoriya/grafichnyj-stanyslaviv-yak-vyglyadalo-misto-do-epohy-fotografij/?fbclid=IwAR2KAqxHI2CcO6IWct8cLhJKcz767ghFoBg6B7yfDVdRzGH2JRzvsVpI9Bk>]

Станіславів, ХІХ ст. [<https://kurs.if.ua/article/vid-stanyslavova-do-ivano-frankivska-lyudy-legendy-nashogo-mista/>]

Наступним неймовірним відкриттям виявилась приналежність галицького родоводу Мирослава Миколайовича до української шляхти Бережницьких герба Драго-Сас [8]. Це багато в чому прояснило становлення індивідуальної творчості лікаря й водночас вченого-дослідника Мирослава Бережницького.

Нині нам відомо близько 600 родин герба Драго-Сас, який має понад 120 його відмінностей [13-15]. Що тільки значать для продовження нашої традиції хоча б такі її представники, як академік Дмитро Яворницький [16], митрополит Андрей Шептицький [17], архієпископ В.Ф. Войно-Ясенецький [18], гетьман Петро Конашевич-Сагайдачний [19, 20], генерал-губернатор М.І. Драгомиров (Драгомирецький) [19, 21,

Герб Сас I

Герб Сас II
(Сас-Комарницькі)

Герб Сас III

22]. Із різними варіаціями є три базові варіанти герба шляхти Драго-Сас. Їх славетні представники брали безпосередню участь у творенні неповторного історико-етнографічного візерунка не лише Прикарпатського краю [13, 19], але й усієї України — гідної спадкоємниці Карпатської Горватії (чи Хорватії) V-X сторіччя та Київської Русі (IX-XIII століття).

Звитягою та відданістю своїй традиції Берегинь Бойківщини, галицьких шляхтанок герба Драго-Сас неможливо не захоплюватись. Згадаймо хоча б тільки таких уродженець роду галицької шляхти гілки Кульчицьких в Ясениці-Сільній і Підбужі [23], як панночки Ганна і Марія. Ганна Кульчицька, мати одного із засновників «нової віденської медичної школи» професора-інтерніста Й. Дітля [24-26]. Марія Кульчицька дала життя Івану Франку [27, 28]. Незважаючи на своє походження, вони стоїчно продовжували свій родовід у важких побутових умовах простої бойківської сім'ї і подарували світу геніїв. Залюбленість у неповторну вроду бойківчанок та намагання здобути їх прихильність для багатьох визначних особистостей стало сенсом усього життя. Уродженкам Бойківщини галицьким шляхтанкам герба Драго-Сас Соломії Крушельницькій та Ірині Маланюк [29-32] як найвидатнішим співачкам світу із захопленням аплодував весь світ. Щоправда, у родині Бережницьких сьогодні про свій родовід герба Драго-Сас ніхто і не згадує. Час і лихоліття окупаційних режимів зробили свою справу. Зі слів молодшого брата Вчителя

Омеляна Мирославовича, «... щось батько про це говорили, але що ж то була за шляхта, яка не мала й моргу поля, щоб себе прогудувати». І дійсно, у селі Бережниця (Калуського району), з якого походив батько Мирослава Миколайовича — Бережницький Микола Олексійович, у 1939 році проживало 1620 мешканців, із них 500 — української шляхти [33]. За активну участь у національно-визвольній війні в 1648 році [34] та намагання зберегти свою національну ідентичність українські шляхтичі Бережницькі герба Драго-Сас були у своєму становищі фактично зведені до посполитих.

Професор, заслужений діяч науки і техніки України, академік АНТКУ Середюк Нестор Миколайович 2 червня 2022 року у своїй фундаментальній доповіді «Вчитися на діагностичних помилках...» на науково-практичній конференції на вшанування 93-річчя від дня народження Вчителя поставив собі риторичне питання: «КОГО МОЖНА БУЛО Б ВВАЖАТИ ПРООБРАЗОМ професора БЕРЕЖНИЦЬКОГО М.М.?» Відтак доповідач, проаналізувавши варіанти, висловив думку, що таким прототипом можна вважати одного із фундаторів Київської школи внутрішньої медицини професора Федора Цицуріна [35]. Козацький син нескореної Слобожанської України, доктор медицини Цицурін Ф.С. є засновником двох перших кафедр внутрішньої медицини (терапевтичної клініки із семіотикою і приватної патології та терапії) й університетської терапевтичної клініки в Київському університеті святого Володимира.

Ф. С. Цицурин

У 1845 році побачила світ визначна наукова робота київського професора-інтерніста Федора Степановича Цицуріна «Вступ до курсу приватної терапії, семіотики та клініки внутрішніх захворювань».

Із позиції історичної ретроспективи вона визнана за «документ вражаючої сили, маніфест медицини, що вступила в природничо-наукову епоху своєї історії».

Федір Степанович Цицурін

Зазначивши, що в діяльності Родоначальника Київської школи внутрішньої медицини, взаємно доповнюючи одна одну, гармонійно поєдналися лікарська практика та викладацько-наукова, організаторська і суспільно-громадська робота, Нестор Миколайович у своїй доповіді блискуче довів спадкоємність закладених професором Ф.С. Цицуріним клінічних традицій у діяльності Мирослава Миколайовича. Тож у продовження цієї виваженої та логічної відповіді, вже говорячи про спадкоємність у діяльності професора-інтерніста Бережницького Мирослава Миколайовича традиції гармонійного поєднання ефективного лікарювання із звитяжною науково-дослідною, педагогічною й громадською роботою, варто звернути увагу і на таке.

У XIX сторіччі Прикарпаття було цілком інтегрованим в європейський контекст розвитку медичної галузі. Тож коли у Відні на початку XIX сторіччя з'являється генерація «нової віденської медичної школи», у групі видатних лікарів того часу, об'єднаних загальним розумінням завдань клінічної медицини, цілком не випадково є й лікарі уродженці Галичини.

«Нова віденська медична школа»

Пишаємось, що серед її найвидатніших представників (К. Рокитанський — Carl von Rokitsansky, Й. Шкода — Joseph Škod) є й уродженець Галичини — професор-інтерніст Йосип Дітль [36-38]. Тож давайте про цього славного уродженця Галичини, сина галицької шляхтанки Ганни Кульчицької герба Драго-Сас подамо хоча б коротку довідку.

Народився маленький Йосип у бойківському краї в мальовничому Підбужжі, яке входило до складу Самбірського округу, у родині з типовим для Галичини змішаним походженням. Його дідусь, офіцер австрійської армії, прибув до Галичини після першого поділу Речі Посполитої (1774) і став чиновником у Львові. Бабуся відомого лікаря походила з німецького роду Ретшратнерів. За тодішньої галицької специфіки прізвище родини безперервно

трансформувалось: із дідового Diedel y Dittl, Dittel, а зрештою в Dietl. Маленький Йосип був п'ятою дитиною в сім'ї, мав шість братів і двох сестер. Мати сімейства, галицька шляхтанка Ганна Кульчицька, була взірцевою господинею. Незважаючи на змішане українсько-німецько-польське походження родини, новонародженого Йосипа хрестять у греко-католицькому храмі [37] (зрештою, у Підбужжі костельу й не було).

*Видатний уродженець Прикарпаття
Йосип Дітль [37]*

Професор-інтерніст, яскравий представник «нової віденської медичної школи», депутат Галицького крайового сейму (1861), ректор Ягелонського університету в Кракові (1862-1865), президент міста Кракова (1866-1874), почесний громадянин Кракова та Нового Санча, пожиттєвий член австрійського парламенту.

Початкову освіту Йосип здобув у своїй родині, згодом — у Самборі й Тарнові, а закінчив здобуття гімназійної освіти в Новому Санчі. З 1821 року Й. Дітль навчався впродовж трьох років на філософському факультеті Львівського університету, а з 1823 року продовжив навчання на медичному факультеті Віденського університету. Вже 31 жовтня 1829 року Йосип Дітль став доктором медицини. З 1829 по 1833 рік він викладав у Віденському університеті і водночас займався практичною медициною, а також упродовж 1830-1840-х років працював лікарем у передмісті Відня. У цей

Йосиф Дітль та його публікація 1864 року про недугу нирок

період він пише кілька наукових праць, серед яких особливо цінною є видана в 1845 році праця «Praktische Wahrnehmungen nach den Ergebnissen im Wiedner Bezirkskrankhause» («Досвід клінічного практикування у Віденській районній лікарні»). Й. Дітль основним завданням медицини вважав здійснення раціональної терапії. Його застереження про те, що «...хворого лікує природа і лікар повинен цьому сприяти», стало крилатим. 26 листопада 1851 року представника «нової віденської школи» доктора медицини Йосипа Дітля було призначено завідувачем кафедри медицини одного із кращих в Європі Ягеллонського університету в Кракові. І це був вдалий вибір. Професор Й. Дітль активно займався викладацькою та науковою діяльністю [38-45]. До його найважливіших наукових робіт цього періоду належать праці із бальнеології, лікування «запалення плеч» та тифу. Він розробив систематизацію галицьких мінеральних вод і джерел. Саме йому своїм розвитком зобов'язані такі курорти сучасної Польщі, як Криниця, Жегестув, Щавніца, Рабка та Івонич. А в 1861 році він описує недугу нирок (відому як «криза Dietl»), а також її лікування. У цьому ж 1861 році Й. Дітля було вибрано депутатом Галицького крайового сейму, а в 1862 році — ректором Ягеллонського університету. У 1865 році він був знову переобраний на посаду ректора, але надійшов указ про його звільнення із посади професора кафедри медицини університету. Польські автори схильні пов'язувати його звільнення із тим, що австрійська влада вирішила усунути з університету занадто активного пропольського професора, оскільки він як депутат Галицького сейму відстоював справедливе право польських дітей навчатись у школі не німецькою, а рідною мовою.

Герб Драго-Сас шляхти роду Кульчицьких

Залишившись у віці 61 року поза стінами університету, професор Йосип Дітль вже в 1866 році стає депутатом міської ради Кракова і розпочинає кар'єру успішного чиновника. Цього ж року, 13 вересня його практично одногосно обирають президентом міста Кракова. Період його президентства був часом розквіту цього прекрасного міста. Про це переконливо свідчить звіт про його президентство 1872 року. Упродовж 6 років було майже вдвічі збільшено бюджет Кракова, успішно проведено реформу у сфері освіти (і відкрито гірничу, рільничу та лісогосподарчу школи), засновано чимало нових культурних інституцій (Музичне та Лікарське товариства, Школа Мистецтв тощо). За його президентства особливої уваги надавалось забезпеченню гігієнічних норм, дотриманню чистоти вулиць, було впорядковано каналізаційну систему міста. Також успішно була запропонована доктором медицини Й. Дітлем програма боротьби із холерою в Кракові. Тож у 1872 році 68-річного професора було повторно обрано президентом Кракова. Але в 1874 році Йосипу Дітлю під тиском опозиційних сил довелося покинути посаду президента міста. Він виїжджає до Відня. Відомий лікар, пожиттєвий член австрійського парламенту та заслужений президент Кракова помер 18 січня 1878 року в столиці Австро-Угорської імперії. Але свій вічний спочинок він знайшов у сімейній гробниці Дітлів на Раковицькому цвинтарі в старій частині Кракова.

Уродженець Галичини Йосип Дітль був великим лікарем, видатним вченим і визначним громадським діячем XIX сторіччя. Польські автори вважають його співзасновником «нової віденської медичної школи». На його честь ще в 1865 році було відкрито пам'ятник у Щавниці. Його визнано почесним громадянином Кракова та Нового Санча. Краків свято береже пам'ять про свого президента 1866-1874 років. У 1938 році видана пам'ятна книга на річницю 50-річчя з дня смерті професора Йосипа Дітля, одна із вулиць міста названа на його честь. У 1948 році в центрі міста Кракова на площі всіх Святих йому було урочисто відкрито виконаний Ксаверієм Дуніковським величний пам'ятник. У Кракові сьогодні є фонд активних громадян ім. Józef Dietl (голова цього товариства — Марцін Квасний). 13 жовтня 2013 року за безпосередньої участі цього фонду відкрито меморіальну дошку на честь Йосипа Дітля й у його родинному селищі Підбуж на Галичині [46, 47].

Жодних розмов на ухильні теми від конкретних наукових та суто практичних завдань

очолюваної ним клініки кафедри професор М.М. Бережницький практично ніколи не провадив. Та відчувалось, певно, що все, що стосується реальностей дійсності, болить Мирослава Миколайовича, і він сприймає її як син бойківського краю. І історію своєї Станіславщини шеф добре знав. Часто за відповідної ситуації та настрою влучно до конкретної ситуації, зазвичай у жартівливій манері, він оповідав якусь із його бувальщин у різні історичні періоди. Але робив це без жодних коментарів. Професор М.М. Бережницький був консультантом із медичних проблем (а за критичних ситуацій брав на себе й обов'язки куруючого лікаря) багатьох галицьких краєзнавців-істориків. Мирослав Миколайович знав і про захоплення молодшого із співавторів цієї статті історією та навіть інколи із цього прихильно кепкував і за цього по-мудрому розважливо застерігав, що в практикуючого лікаря часу обмаль. Проте одного разу Мирослав Миколайович прямо у своєму кабінеті представив його відомому професору-історик В.В. Грабовецькому. Зроблено це було у властиво жартівливій манері: «Володимире Васильовичу, а ось студент-медик, у якого замість медичних посібників настільною книжкою є твоя фундаментальна монографія про Гуцульщину». І через десятиріччя із приємністю та вдячністю згадується, як мені ще й було запропоновано випити разом із професорами кави, і я заворожено слухав їх неквапливу бесіду. Ось так я мав честь безпосередньо в кабінеті професора М.М. Бережницького особисто познайомитись із видатним істориком нашого краю Володимиром Васильовичем Грабовецьким. Між іншим, і зять Мирослава Миколайовича, доцент Голобін Володимир Михайлович, за фахом був істориком. І сьогодні

чуємо теплі відгуки про дослідження історії Манявського скиту цього шанованого в Івано-Франківську історика-краєзнавця.

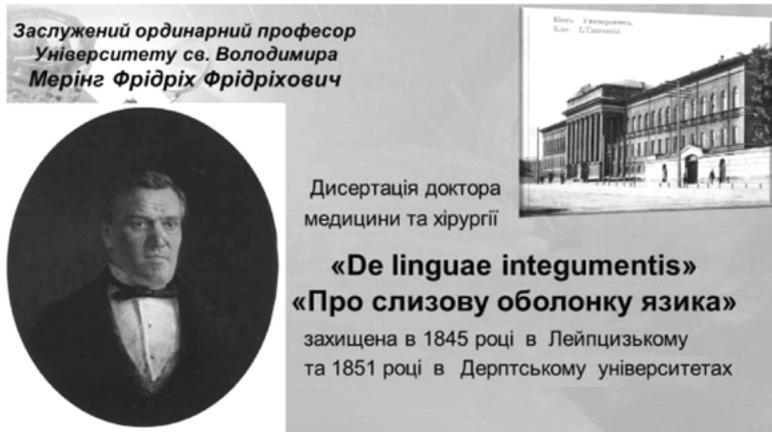
Продовжуючи огляд дискурсу спадкоємності в діяльності професора М.М. Бережницького важливої традиції організації процесу науково-дослідної роботи студентів, доречно відзначити палкого симпатика молодіжного наукового руху, яскравого представника Київської школи внутрішньої медицини, заслуженого ординарного професора-терапевта медичного факультету Університету св. Володимира Федора Федоровича (Фрідріха Фрідріховича) Мерінга [48-50]. На жаль, факт успішного впровадження останнім у педагогічний процес методології науково-дослідної роботи студентів так і залишається на сьогодні маловідомим широкому загалу. Тож пригадаємо. Федір Федорович був взірцево вдалим прикладом успішного вихованця прогресивного формату класичного університету. Однією із засадничих основ функціонування університету такого формату є гармонійне поєднання учбового та науково-дослідного процесів. Навчаючись у Лейпцизькому університеті, студент Friedrich Mehring не тільки виконав дві студентські наукові роботи, які були відмічені золотими медалями, а й зумів підготувати до захисту дисертацію доктора медицини. Отож, природно, Федір Федорович був переконаним прибічником залучення студентів до науково-дослідної роботи. Утім у щойно заснованому Університеті св. Володимира належної бази для науково-дослідної клінічної роботи студентів не було. Та це не могло бути завадою для дійового професора Ф.Ф. Мерінга. Розмах безпосередньо ним запровадженої та вміло організованої науково-дослідної роботи студентів просто

Професор Мирослав Миколайович Бережницький

Професор-історик Володимир Васильович Грабовецький

Фрідріх Фрідріхович Мерінг

вважає. Вона мала дві складових, які й на сьогодні є канонічними. По-перше, під його безпосереднім керівництвом студенти успішно працювали над видавництвом необхідних учбових матеріалів. І Мирослав Миколайович до видавництва всіх кафедральних методичних посібників щодо фізикальної та електрографічної діагностики [51-53] безпосередньо широко залучав студентів. Щодо другої складової, то в професора Бережницького М.М. прототипом запроваджених професором Ф.Ф. Мерінгом для студентів читань у позанавчальний час епікризів історій хвороби з детальним обговоренням були так звані «вечірні обходи». Через сторіччя в обидвох випадках студенти влучно назвали їх «наші клінічні читання». Вони суттєво підвищували рівень клінічної підготовки й одночасно сприяли доступності широкого загалу студентської молоді до участі в учбово-дослідній роботі. Але особливо важливим було те, що така форма клінічного навчання давала можливість гармонійного поєднання засад учбової та науково-дослідної роботи студентів. Також потрібно відзначити, що

«Наші клінічні читання» у Мирослава Миколайовича

участь в учбово- та науково-дослідних роботах значною мірою вберегла багатьох молодих обдарованих особистостей від участі в інспірованих у дійсності Російської та Радянської імперій спецслужбами псевдореволюційних бунтівних організаціях.

Молодший із співавторів цієї статті розпочав свій науково-дослідний та клінічний вишкіл під керівництвом свого дорогого першого Вчителя в 1979 році. Пригадується, як тоді я, студент 3-го курсу, успішно склавши фундаментальний курс пропедевтичної терапії самому завідувачу кафедри професору М.М. Бережницькому, осмілів настільки, що після загального оголошення результатів іспиту наважився от так просто підійти і запитати дозволу порадитись щодо ідеї, яка не давала мені спокою. Наважився, бо, складаючи іспит, був приємно здивований бажанням Мирослава Миколайовича зрозуміти, наскільки я реально володію практичними навичками, розумію логіку клінічного обстеження та можу трактувати отримані дані. Відповідь професора М.М. Бережницького мене окрилила. У післяекзаменаційній метушні, у повному розумінні цього слова — «атакований» співробітниками клініки з усіх боків, Мирослав Миколайович зупинився і цілком серйозно сказав, що зараз буде коротка кафедральна нарада, а от через 45 хвилин може вислухати мене в себе в кабінеті. І рівно через 45 хвилин я вже мав нагоду коротко викласти своє розуміння переваг комплексу дихальних вправ із роздільним діафрагмальним, грудним та ключичним диханням при легневих захворюваннях. Мирослав Миколайович поцікавився, звідкіля таке розуміння. Я відповів, що, маючи певні проблеми із власним здоров'ям, отримав практичний досвід ефективності почерпнутого із літератури підходу до лікувальної дихальної фізкультури. У його дієвості переконався особисто і тому маю бажання провести клінічні дослідження щодо ефективності комплексу таких вправ. Мирослав Миколайович запропонував показати весь комплекс. Подивившись і помовчавши якусь мить, він знову цілком серйозно сказав, що згоден дати можливість вивчити їх клінічну ефективність, але для цього потрібно засвоїти і навчитись самому провадити лабораторно-інструментальні дослідження (для початку — виконувати спірографію та визначати рівень систолічного тиску в легневій артерії за методикою С.А. Душаніна). Тут же зауважив, що реально робити в клініці дослідження я зможу тільки під час літніх канікул, а опрацювати зібраний матеріал треба

буде протягом навчального року. І вже далі по-діловому зауважив, що оскільки для мене сесія закінчилась сьогодні успішним іспитом із пропедевтичної терапії, то потрібно завтра вранці бути на кафедрі і починати засвоювати лабораторно-інструментальні методики.

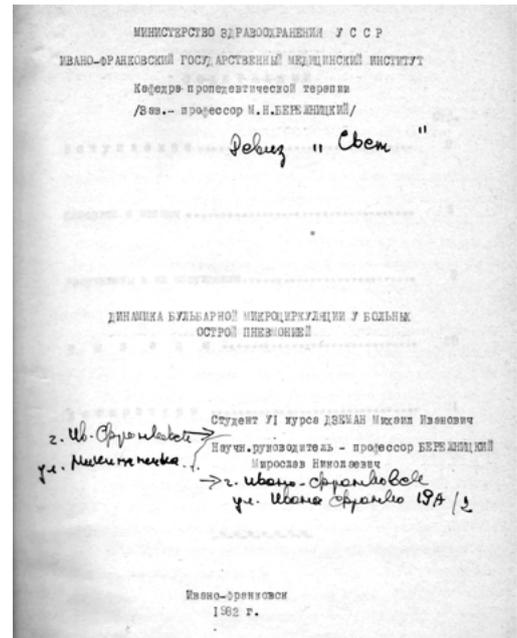
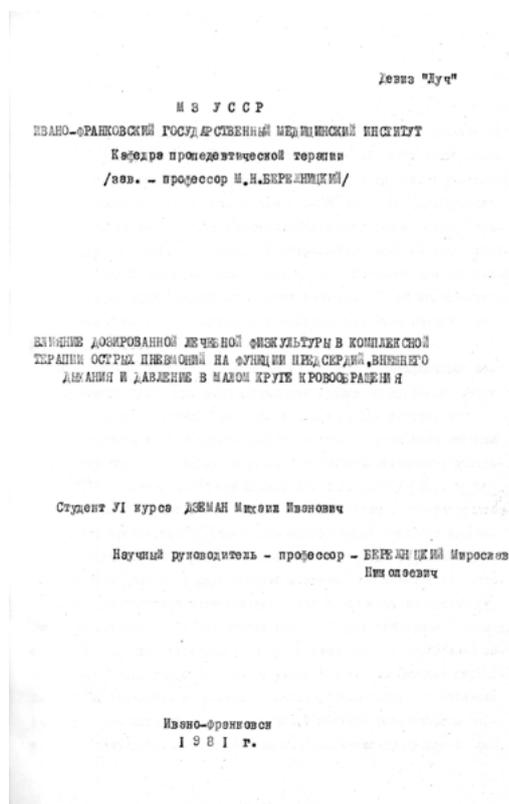
Вже зранку наступного дня я був представлений завідувачкам кабінету функціональної діагностики та терапевтичного відділення. І тут мені знову неймовірно пощастило. Був кінець травня, місце медсестри кабінету функціональної діагностики виявилось вакантним. Тамарі Степанівні доводилось самій проводити дослідження, а тільки потім робити висновок ЕКГ та спірограм. Я радо погодився спробувати вже сьогодні проводити дослідження під її керівництвом. Завідувачці кабінету функціональної діагностики такий підхід сподобався. І завдяки її чітким поясненням та терпінню я вже через тиждень міг взяти одноканальний електрокардіограф і самостійно в післяопераційного хворого в хірургічному відділенні записати електрокардіограму. Тамара Степанівна поцікавилась, на якому я курсі, а з'ясувавши, що я вже закінчив 3-й курс, домовилась про моє працевлаштування на літній період на посаду медбрата кабінету функціональної діагностики. Завжди із глибокою вдячністю згадую її доброзичливість і настанови. Потім Мирослав Миколайович представив мене доценту кафедри Бабенко Ніні Олександрівні. Вона курувала закріплених за клінікою інтернів і завідувала кафедральною лабораторно-інструментальною лабораторією. Завдяки її прихильному ставленню й дозволу завідувача кафедри професора М.М. Бережницького я отримав можливість проводити під час літніх ваканцій в її просторому кабінеті заняття дихальною гімнастикою та обстежувати хворих. Щоправда, завідувачка терапевтичного відділення Ярослава Іванівна без особливого ентузіазму поставилась до прохання Мирослава Миколайовича посприяти мені в організації проведення лікувальної дихальної гімнастики у хворих на пневмонію. Особливо її турбував дозвіл керівника клініки робити запис в історіях хвороби щодо дат початку і закінчення проведення занять лікувальною фізкультурою. Та після наполягань Мирослава Миколайовича все ж було узгоджено, що я робитиму запис про проведені заняття ЛФК із конкретним зазначенням дат вже при виписці пацієнтів із стаціонару на етапі підготовки історій до здачі в лікарняний архів. Через декілька десятків років, здійснюючи лікувально-консультативну роботу доцента в доручених мені

лікарняних відділеннях, я часто посилався на цей приклад відповідального ставлення до належного оформлення історій хвороби пацієнтів завідувачкою терапевтичного відділення Івано-Франківської клінічної міської лікарні № 2, заслуженою лікаркою України Ярославою Іванівною Юрак.

Мирослав Миколайович особисто попросив посприяти мені в налагодженні занять дихальною гімнастикою й вихованку Львівського інституту фізичного виховання, інструкторку-методистку кабінету ЛФК та масажу клініки Лесю Ярославівну. За відсутності окремого кабінету вона проводила реабілітаційну ЛФК для лежачих пацієнтів хірургічного відділення прямо в палатах. ЛФК для пацієнтів терапевтичних відділень не мало популярності, але при особистому зверненні лікуючого лікаря Лесю Ярославівна запрошувала пацієнтів у свій скромний кабінет масажу і фахово розробляла для них індивідуальний комплекс лікувальних фізичних вправ. Її рекомендації щодо способу організації занять дихальною гімнастикою в конкретних умовах клініки кафедри пропедевтичної терапії були для мене дуже важливими. Лікувальним масажем Лесю Ярославівна володіла віртуозно і мала неабиякий авторитет серед пацієнтів клініки.

Після такого доброзичливого ставлення та прихильної допомоги в належній організації моїх клінічних досліджень я з ентузіазмом пропрацював у клініці до 20-х чисел серпня. Загалом було обстежено близько п'яти десятків пацієнтів із пневмонією. Не обійшлося, правда, і без проблем. Кафедральний багатоканальний електрокардіограф «Красногвардеец» у середині вересня вийшов із ладу. Майстер при огляді встановив, що причиною є залитий чорнилами електронний модуль. Довелось електрокардіограф відправляти на ремонт на завод-виробник. Мені було дуже незручно перед Ніною Олександрівною. Безперечно, це далась взнаки недосконалість моєї підготовки «на марші» до роботи з апаратами функціональної діагностики. Але коли після статистичного аналізу з'ясувалось, що пацієнти із пневмонією, у комплексному лікуванні яких застосовувалась дихальна гімнастика, перебували в стаціонарі на 2,5 ліжко-дні менше, я окрилено взявся опрацьовувати отримані результати їх обстежень. Мирослав Миколайович терпляче возився зі мною. За його порадою до вивчення, окрім динаміки показників зовнішнього дихання та систолічного тиску в легеневій артерії, було включено й

аналіз функції передсердь. Але коли розраховані показники було зведено в таблиці і закінчено статистичну обробку отриманих результатів, Мирослав Миколайович запропонував зупинитись ... та не для відпочинку. Кафедра придбала для кафедральної лабораторії щільну лампу. Вчитель настояв на негайному освоєнні методики мікрогемоциркуляції бульбарної кон'юнктиви. Вивчення стану мікроциркуляції тоді набувало все більшої популярності. Коли ж це завдання було виконано, тоді вже розпочалась робота над описом отриманих улітку результатів та формуванням висновків. До кінця 1979-1980 навчального року отримані результати було описано. Восени 1980 року на міжнародній студентській конференції в Єревані ця наукова робота з вивчення динаміки показників функції передсердь, зовнішнього дихання та систолічного тиску в легеневій артерії у хворих на пневмонію в процесі комплексної терапії із дозованою дихальною гімнастикою була відзначена дипломом I ступеня. За матеріалами цієї роботи було надруковано 2 статті в журналі «Врачебное дело» і тези в збірнику міжнародної конференції, а отримані результати було включено в коротенький розділ щодо фізичної реабілітації хворих із легенево-серцевою недостатністю комплексної галузевої науково-дослідної роботи.

Правки внесені особисто рукою Вчителя

За матеріалами вивчення стану мікроциркуляції у хворих на пневмонію було подано роботу на конкурс молодих вчених, надруковано 1 статтю в журналі «Врачебное дело» і 1 — у збірнику тезисів республіканської наукової конференції. На 4-6-му курсах я був затятим учасником студентського наукового руху та входив до Ради СНТ інституту.

На превеликий жаль, після закінчення Alma mater жодного шансу продовжити наукові дослідження під керівництвом мого дорогого першого Вчителя професора Мирослава Миколайовича Бережницького доля мені не дала. Та, незважаючи на це, Мирослав Миколайович продовжував мною опікуватись і залучив мене до написання та підготовки до друку його монографії «Хроническое легочное сердце». Завдяки його турботам я мав можливість брати участь у знакових наукових терапевтичних форумах, що відбувались в Івано-Франківську. У 1983 році Вчитель категорично настояв на моїй доповіді «Бульбарная микроциркуляция при острой пневмонии» на симпозиумі «Микроциркуляция в клинике внутренних болезней» у нашій Alma mater. Мирослав Миколайович особисто узгодив моє відрядження до Івано-Франківська із моїм керівником по інтернатурі в Київському медичному інституті на кафедрі професора О.А. Пятака. А під час Всесоюзного пленуму терапевтів у затишній клініці на вулиці Івана Франка, 17 у професора Бережницького М.М. гостювали провідні пульмонологи Глеб Борисович Федосєєв та Олексій Миколайович Кокосов. Я пишаюсь тим, що Мирослав Миколайович, представляючи їм своїх співробітників, назвав

мене своїм учнем. Я трепетно виконав доручення Вчителя бути гідом у професора О.М. Кокосова при його ознайомленні з Івано-Франківськом. Завдяки цьому в 1985 році я мав можливість ознайомитись із діяльністю провідних відділень Всесоюзного науково-дослідного інституту пульмонології Мінохоронздоров'я СРСР. За дорученням професора Бережницького М.М. (як голови Івано-Франківського обласного товариства терапевтів) я займався транспортуванням із Києва до Івано-Франківська матеріалів з'їзду терапевтів України. Важливими для мене була підтримка Вчителя та можливість отримати його пораду і в телефонному режимі. Тож зазвичай після закінчення опрацювання наукової літератури в Республіканській медичній бібліотеці я із площі Льва Толстого мандрував на Хрещатик і телефонував із Центрального поштамту до рідного Івано-Франківська. Як правило, Мирослав Миколайович ще працював у своєму кабінеті. Отримані поради, а інколи й завдання щодо уточнення останніх даних із проблематики монографії, яку Вчитель готував до друку, сприяли моему вдосконаленню. Доброчинно взірцевий приклад опіки професора М.М. Бережницького став для мене ідеалом для наслідування в багаторічній діяльності керівника студентського

наукового гуртка кафедри внутрішньої медицини № 3 Національного медичного університету імені О.О. Богомольця. Зазначимо, що для Прикарпатської школи внутрішньої медицини в сьогодення є властивим доброзичливе опікування молоддю, яка має амбіції щодо здійснення наукового пошуку. Показовим в цьому відношенні є впровадження в сьогодення професором, заслуженим діячем науки і техніки України, академіком АНТКУ Нестором Миколайовичем Середюком новаторська практика діяльності міжкафедрального студентського наукового гуртка з внутрішньої медицини із проведенням інтерактивних конкурсів (останній із таких COR et VASA) [54].

Усе вищевикладене аргументовано демонструє спадкоємність у практиці професора-інтерніста Мирослава Миколайовича Бережницького традицій гармонійного поєднання добродісного та ефективного лікування із звитяжною науково-дослідною, педагогічною й громадською роботою, які були закладені його великими попередниками в легендарних Віденській та Київській школах клінічної медицини. Наостанок із гордістю зазначимо, що в сьогоденні Прикарпатської школи внутрішньої медицини започатковані Вчителем традиції мають своє гідне продовження.

Список використаної літератури

1. Сайт журналу «Терапевтика імені професора М.М. Бережницького» <https://www.ifnmu.edu.ua/uk/strukturni-pidrozdzili-2/2-uncategorised/3468-terapevtyka-imeni-profesora-mm-berezhnitskoho>
2. Матеріали регіональної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті професора М.М. Бережницького, «Артеріальна гіпертензія: виявлення, поширеність, диспансеризація, профілактика та лікування» [Текст] : Тез. доп. Івано-Франківськ, 2011:177.
3. Дземан МІ. Вчення професора-інтерніста М.М. Бережницького про адаптаціогенез легеневого серця в дискурсі наукових традицій Київської школи внутрішньої медицини [Текст] / МІ Дземан. Енциклопедистика: генеза в часі та просторі (до 30-річчя проголошення незалежності України: колективна монографія / за заг. ред. д. і. н., проф. А.М. Киридон. Київ: Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво», 2021:104-119. — Режим доступу: https://ev.vue.gov.ua/wp-content/uploads/2022/03/M_2022_1-korekty-1.pdf
4. Дземан МІ. Вчення професора-інтерніста М.М. Бережницького про адаптаціогенез синдрому легеневого серця [Текст] / МІ Дземан. В кн.: Енциклопедистика в історії та культурі України (до 30-річчя проголошення незалежності України): Збірник матеріалів наукової конференції «Енциклопедичний контент і виклики сучасного світу» / за заг. ред. д. і. н., проф. А.М. Киридон. Київ: Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво», 2021:19-23. — Режим доступу: <https://ev.vue.gov.ua/wp-content/uploads/2022/03/EV-Zbirka1-pr-3.pdf>
5. Середюк НМ. Госпітальна терапія [Текст] / НМ Середюк, ЄМ Нейко, ІП Вакалюк та ін.; За ред. академіка АМН України ЄМ Нейка. К.: Здоров'я, 2003:1176.
6. Особова справа Бережницького Мирослава Миколайовича.
7. Дземан МІ. На 90-річчя народин галицького професора-інтерніста Мирослава Миколайовича Бережницького. Частина 1: Погляд на генезу Прикарпатської школи внутрішньої медицини [Текст] / МІ Дземан. Практикуючий лікар. 2019;8(1):70-78. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PraktLk_2019_8_1_14
8. Дземан МІ. На 90-річчя народин галицького професора-інтерніста Мирослава Миколайовича Бережницького. Частина 2: Становлення особистої творчої лабораторії вченого-клініциста в благодатному етно-історичному візерунку Прикарпаття (роки дитинства та юності) [Текст] / МІ Дземан. Практикуючий лікар. 2019;8(2):66-80. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PraktLk_2019_8_2_12
9. Дземан МІ. На 90-річчя народин галицького професора-інтерніста Мирослава Миколайовича Бережницького. Частина 3: Історико-етнографічний візерунок міста-перлини підгір'я Карпат — благодатне середовище становлення особистої творчої лабораторії вченого-клініциста [Текст] / МІ Дземан. Практикуючий лікар. 2019;8(3):70-84. — Режим доступу: <https://plr.com.ua/index.php/journal/article/view/492/422>
10. Дземан МІ. На 90-річчя народин галицького професора-інтерніста Мирослава Миколайовича Бережницького. Частина 4: Станиславів першої половини ХХ сторіччя — місто витоків запровадження в практику охорони здоров'я Галичини феноменальної традиції української медицини триєдності лікувального процесу [Текст] / МІ Дземан. Практикуючий лікар. 2019;8(4):48-60. — Режим доступу: <https://plr.com.ua/index.php/journal/article/view/500/429>
11. Дземан МІ. На 90-річчя народин галицького професора-інтерніста Мирослава Миколайовича Бережницького. Частина 5: Науково-педагогічний чин лікаря-вченого (перше подання) [Текст] / МІ Дземан. Практикуючий лікар. 2020;9(1):69-81. — Режим доступу: <https://plr.com.ua/index.php/journal/article/view/515/441>
12. Дземан МІ. На 90-річчя народин галицького професора-інтерніста Мирослава Миколайовича Бережницького. Частина 6: Про науково-педагогічний чин Вчителя (подання друге) / МІ Дземан. Практикуючий лікар. 2020;9(3-4):56-72. — Режим доступу: <https://plr.com.ua/index.php/journal/article/view/607/523>

13. Височанський-Янкович Михайло. Галицька шляхта [Електронний ресурс] / Михайло Височанський-Янкович. — Режим доступу: <http://vysochanskiy-sas.com/turkivshchina/282-galitska-shlyakhta>
14. Комарницький Славко, Кобилянський Андрій. Пишайтесь, шляхтичі! Українські [Текст] / Славко Комарницький, Андрій Кобилянський. Україна молодша. — Випуск № 5 за 14.01.2004. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://umoloda.kiev.ua/number/97/163/2879/>
15. Височанський-Янкович Михайло. Драго-Сас [Електронний ресурс] / Михайло Височанський-Янкович. — Режим доступу: <http://vysochanskiy-sas.com/>
16. Абросимова СВ. Дмитро Яворницький та його родовід [Текст] / СВ Абросимова, АФ Парамонов. Харків: Харківський приватний музей міської садиби, 2009:112.
17. Смуток Ігор. Родовід Шептицьких за матеріалами Перемишльських гродських і земських актів XVI — першої половини XVIII століття [Електронний ресурс] / Ігор Смуток. — Режим доступу: <http://vysochanskiy-sas.com/rid-sheptitskikh>
18. Магер Н.П. История рода Ясенецких-Войно, предков святителя Луки [Електронний ресурс] / Н.П. Магер. — Режим доступу: <https://www.svrt.ru/lib/savel-2014/mager.pdf>
19. Терлецький М. Контури роду Драго-Сасів [Текст] / М Терлецький. Львів: Центр Європи, Вид. 2-ге, 2005:172.
20. САС (ДРАГ) І ШЛЯХЕТСЬКИЙ ГЕРБ [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://irp.te.ua/sas-drag-shlyahets-ky-j-gerb/>
21. Несвідоміна НВ. З історії родословної генерала М.І. Драгомирова [Текст] / НВ Несвідоміна, ІМ Капустіна. «Військова та культурно-освітня спадщина генерала М.І. Драгомирова». Збірник наукових публікацій, випуск ІІ. Конотоп, 2010:60-65.
22. Драгомирецький Ф.П. Тайна раздвоенной фамилии. В поисках истины [Текст] / Ф.П. Драгомирецький. М., 1997:16.
23. Чернецький Євген. Кульчицькі [Електронний ресурс] / Євген Чернецький. Газета «День». № 219 (30 листопада, 2012). — Режим доступу: <https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/kulchicki>
24. Константин фон Вурцбах: Дитль, Йозеф. В: Biographisches Lexikon des Kaiserthums Oesterreich. 11-та частина. Kaiserlich-Königliche Hof- und Staatsdruckerei, Відень, 1864, С. 393–395 (оцифрована версія).
25. Таддеус Заячковский: Йозеф Дитль (1804-1878). Медицинский реформатор и его вклад в урологию. Der Urologe 45 (2006), С. 85-94.
26. Джозеф Дитль. Из Википедии, свободной энциклопедии [Електронний ресурс] / Режим доступу: https://no-regime.com/ru-deru/wiki/Joseph_Dietl
27. Грицик Ярослав. 15 цікавих фактів про Івана Франка [Електронний ресурс] / Ярослав Грицик. — Режим доступу: <http://maydan.drohobych.net/?p=46066&fbclid=IwAR0j4ctuUM4т47МСyT327x3oIPIZN6-C8ZwbGPOZZYNfsxpT2DtXlu9p0>
28. Біографія Івана Франка [Електронний ресурс] / Режим доступу: https://franko.at.ua/index/biografija_j_franka/0-4
29. Тисячолітня таємниця походження Соломії Крушельницької [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://retrorivne.com.ua/tisjacholitnja-taiemnicja-rohodzhennja-solomii-krushelnickoi/?fbclid=IwAR0rkdXK6wSVjEurP27Lps1OAMUHgY3o6LympY9J_KP-8LZ7ZFEhK1_027g
30. Крушельницька Соломія Амвросіївна [Електронний ресурс] / Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Крушельницька_Соломія_Амвросіївна
31. Кобилянський А, Комарницький С. Саси в українській культурі: З історії української шляхти [Текст] / А Кобилянський, С Комарницький. Універсум. 2006;5/8:64-66.
32. Бондарев Іван, Головатий Михайло. Як змінився Франківськ. Будинок Осиа Маланюка [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://report.if.ua/upcategorized/yak-zminyvsya-frankivsk-budynok-osyua-malanjuka/>
33. Бережниця (Калуський район) [Електронний ресурс] / Режим доступу: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Бережниця_\(Калуський_район\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Бережниця_(Калуський_район))
34. У Бережниці визначили межі замка, побудованого в 1630-х роках. ФОТО. Вікна, 2019.02.21 [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://vikna.if.ua/news/category/ki/2019/02/21/95583/view>
35. Дземан МІ. Федір Степанович Циурін: погляд крізь сторіччя (дискурс про спадкоємність традицій клінічної медицини до 200-річного ювілею Родоначальника Київської школи терапевтів). К.: Видавничий дім Медкнига, 2021:228.
36. Józef Dietl [Електронний ресурс] / Режим доступу: https://pl.wikipedia.org/wiki/Józef_Dietl
37. Юзеф Дітль [Електронний ресурс] / Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Юзеф_Дітль
38. Wrzosek A. Józef Dietl. Polski słownik biograficzny. Kraków, 1939-1946. T.V: Dąbrowski Jan Henryk — Dunin Piotr:158-166.
39. S´ródka A. Biogramy uczonych polskich. Cze, s´c´ VI: nauki medyczne. Wrocław: Wydawnictwo Zakład Narodowy im. Ossolin´skich, 1990:121-129.
40. Janusz Ostrowski, Bolesław Rutkowski. Józef Dietl (1804-1878), outstanding internist and reformer of the medical sciences, and his contribution to nephrology. J NEPHROL (Società Italiana di Nefrologia). 2013;26(22):S50-54.
41. Dietl J. Wandernde Nieren and deren einklemmung. Wien MedWochenschr. 1864;14:153-166.
42. Mergener K, Weinerth J, Baillie J. Dietl's crisis: a syndrome of episodic abdominal pain of urologic origin that may present to a gastroenterologist. Am J Gastroenterol. 1997;12:2289-2291.
43. Gowrishankar P, Varadharajan S, Mani AC. Mobile calculi in retrocaval ureter presenting as Dietl's crisis: a case report. Int Braz J Urol. 2004;4:355-360.
44. Alagiri M, Polepalle SK. Dietl's crisis: an under-recognized clinical entity in the pediatric population. Int Braz J Urol. 2006;32(4):451-453.
45. Zajaczkowski T. Thaddeus Zajaczkowski Joseph Dietl (1804-1878): innovator of medicine and his credit for urology. Central Eur J Urol. 2010;2:62-67.
46. Любов між народами, починається з любові між людьми [Текст] / підготував прот. Іоан Альмес. Духовна криниця. № 5 (5) Жовтень 2013 р., с. 8.
47. На Дрогобиччині встановлять меморіальну дошку видатному краянину Юзефу Дітлю [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://uanews.lviv.ua/other/2013/06/06/6436.html>
48. Пелешук Антоній. Ф. Мерінг — талановитий київський терапевт [Текст] / Анатолій Пелешук, Леонід Жуковський. Агапіт. 1999;11:18-21.
49. Солейко ЛП. Профессор Федор Меринг: возвращение в историю отечественной науки : монография [Текст] / ЛП Солейко, ЕВ Солейко, СА Царенко. Вінниця: Нова книга, 2005:173.
50. Дземан МІ. Матеріали щодо історії становлення традицій клінічного викладання внутрішньої медицини в Університеті Святого Володимира (частина 3: професор Ф.Ф. Мерінг) [Текст] / МІ Дземан. Практикуючий лікар. 2016;4:70-89. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://plr.com.ua/index.php/journal/article/view/185/160>
51. Бережницький МН. Методические указания для студентов на тему: «Аускультация сердца» [Текст] / МН Бережницький, СЯ Орнат. Івано-Франковск: ИФГМИ, кафедра пропедевтической терапии, 1983:44.
52. Бережницький МН. Пальпация [Текст] / МН Бережницький, КН Кравец, ДП Александрук. Методические указания для самостоятельной работы студентов. Івано-Франковск: Б.и., 1988: 32.
53. Бережницький МН. Лабораторные работы по электрокардиографии. 3-е издание. (Методические указания для самостоятельной работы студентов) [Текст] / МН Бережницький, НА Бабенко. Івано-Франковск: ИФГМИ, кафедра терапии стоматологического факультета, 1988:86.
54. В ІФНМУ нагородили переможців інтерактивного конкурсу міжкафедрального студентського професійно-наукового гуртка «COR et VASA». [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://www.ifnmu.edu.ua/uk/2995-v-ifnmu-nahorodyly-peremozhtsiv-interaktyvnoho-konkursu-mizhkafedralnoho-studentskoho-profesiino-naukovoho-hurtka-cor-et-vasa>

Для цитування: Середюк НМ, Дзєман МІ. Зоряна постать професора-інтерніста Мирослава Миколайовича Бережницького на благодатному небосхилі Прикарпатської школи внутрішньої медицини. *Терапевтика / імені професора М.М. Бережницького*. 2022;3(2):25-37. DOI: 10.31793/2709-7404.2022.3-2.25.

Адреса для листування: Середюк Нестор Миколайович, seredyuknestor@gmail.com; Івано-Франківський національний медичний університет, вул. Галицька, 2, м. Івано-Франківськ, 76018, Україна. Дзєман Михайло Іванович, e-mail: muhac@ukr.net; НВЦ «ЕРБІС», Київ, вул. Раїси Окіпної, 10Б, Київ, Україна, 02002.

Відомості про авторів: Середюк Нестор Миколайович, лауреат Ордена Святого Пантелеймона, д-р мед. наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, Professional Member, HFA, EHRA Gold Member, ACVC Silver Member, завідувач кафедри внутрішньої медицини № 2 та медсестринства Івано-Франківського національного медичного університету. ORCID: 0000-0002-3616-2445; Дзєман Михайло Іванович, канд. мед. наук, доцент, провідний науковий співробітник ПП «Лабораторія ЕРБІС», НВЦ «ЕРБІС», Київ. ORCID: 0000-0001-9152-1618.

Особистий внесок: Середюк Н.М. — загальне керівництво роботою, постановка проблеми; Дзєман М.І. — концепція роботи та дизайн, аналіз проблеми, написання статті.

Фінансування: Стаття підготовлена в рамках самофінансування.

Декларація з етики: Автори задекларували відсутність конфлікту інтересів і фінансових зобов'язань.

Проходження статті: Надійшла до редакції 5 липня 2022 року; прийнята до друку 5 серпня 2022 року; надрукована 14 вересня 2022 року.

For citation: Serdiuk NM, Dzeman MI. Professor-internist Myroslav Mykolaiovych Berezhnyskyi — a prominent figure in the Carpathian School of Internal Medicine. *Terapevtyka / of professor M.M. Berezhnysky* 2022;3(2):25-37. DOI: 10.31793/2709-7404.2022.3-2.25.

Correspondence address: Seredyuk Nestor Mykolayovych, seredyuknestor@gmail.com; Ivano-Frankivsk National Medical University, St. Halytska, 2, Ivano-Frankivsk, 76018, Ukraine. Dzeman MI, e-mail: muhac@ukr.net; Scientific and production center «ERBIS», «Laboratory ERBIS», Kyiv, R. Okipnoi, St.10-b, 02002, Ukraine.

Information about the authors: Seredyuk Nestor Mykolayovych, MD, Professor, ESC Professional Member HFA, EHRA Gold Member ACVC Silver Member, Head of the Department of Internal Medicine № 2 and Nursing of Ivano-Frankivsk National Medical University. ORCID: 0000-0002-3616-2445; Dzeman MI, Candidate of Medical Sciences, leading researcher Scientific and production center «ERBIS», «Laboratory ERBIS», Kyiv. ORCID: 0000-0001-9152-1618.

Personal contribution: Serdiuk NM — general management, the concept of publication; Dzeman MI — analysis of the problem, researches, writing an article.

Funding: The article was prepared in the framework of self-financing.

Declaration of Ethics: The authors declare that there is no conflict of interest or financial.

Article: Received 5 July 2022; accepted 5 August 2022; published 14 September 2022.